

Natsien ja kommunistien ryöstösaalis korvataan Puolassa

PUOLALAISET OIKEUSISTUIMET ovat tehneet päätöksiä, joiden mukaan natsien ja kommunistien 1944-62 toteuttamat omaisuuden takavarikoinnit ja kansallistamiset olivat laittomia. Tämän vuoksi Zbigniew Chlebowskiin mukaan tuomioistuimet yleensä määräävät omaisuudelle sadan prosentin korvausarvon nykyisen markkina-arvon pohjalta.

Puolan hallitus valmistele korvauslakia, jonka arvioidaan olevan valmis jo toukokuussa 2008. On arvioitu, että pääministerin johdolla valmisteltava laki päätyisi 15 – 20 % korvaustasoon käyvästä arvosta. Chlebowski ja Puolan hallituksen mielestä omaisuuden korvauslain säätäminen suojelee Puolaa korkeammilta vahingonkorvausvaatimuksilta.

Zbigniew Chlebowski on Civic Platform -nimisen parlamenttipuolueen puheenjohtaja. Civic Platform (Platforma Obywatelska, PO), on kristillisdemokraattinen ja liberaali-konservatiivinen puolue, joka vuo-

desta 2007 on ollut parlamentin eli Sejm'n suurin puolue. Civic Platform on European People's Party'n (EPP) jäsen, kuten suomalainen Kokoomuskin.

Puolan radion 11.04.2008 välittämässä uutisessa ei vatvota sitä, onko omistusoikeus kiinteistöihin pysynyt alkuperäisillä omistajilla, vai siirtynyt rajan siirtymisen tai takavarikoinnin seurauksena natsi- tai kommunistihallinnolle. Asia on selvä: omistusoikeus on säilynyt alkuperäisillä omistajilla.

Korvauslain arvioidaan maksavan valtiolle kymmeniä miljardeja slotteja. Yksi zloty on noin 0.29 euroa. Chlebowski ei sulkenut pois sitä mahdollisuutta, että joi-takin kiinteistöjä fyysisesti annettaisiin takaisin entisille omistajille ja toiset saisivat rahakorvauksen, joka olisi 20 % kiinteistön markkina-arvosta.

Puolassa arvioidaan olevan noin 180 000 kiinteistöä, joita tämä laki koskisi ja korvausmääräksi arvioidaan noin 20 mrd. dollaria

(noin 13 mrd. euroa). Jos karkeasti lasketaan, että korvausarvo on noin 20 %, se merkitsee, että kiinteistöjen nykyarvo on noin 65 mrd. euroa eli keskimäärin 0.36 milj. euroa kiinteistöä kohti.

Kaikki puolalaiset eivät ole yhtä mieltä asiasta. Laki- ja oikeuspuolueen puheenjohtaja Jaroslaw Kaczynski kertoi Puolan radiolle, että hän vastustaa korvauslakia, joka koskee juutalaisilta ja ei-juutalaisilta natsien ja kommunistien takavarikoimaa omaisuutta. Perusteluksi hän sanoo, että hän opponoi tilannetta, jossa Puolan toisen tasavallan köyhät jälkeläiset maksavat rikkaitten kansalaisten jälkeläisille.

Kaczynski ei tällä hetkellä pyri taituttamaan veljeään, presidentti Lech Kaczynski'ä käyttämään veto-oikeuttaan uutta lakia vastaan, koska hän ei ole nähnyt lakiehdotusta. Hän ei kuitenkaan millään lailla väitä omaisuutta esim. Venäjän tai Saksan omaisuudeksi.

“Tuomioistuimet määräävät Puolassa yleensä omaisuudelle sadan prosentin korvausarvon markkina-arvon pohjalta”.

Puolan pääministeri Donald Tusk sanoi, että muutaman kuukauden kuluessa hänen hallituksensa aikoo antaa uuden uudelleen-yksityistämislain, joka koskee II maailmansodan aikana takavarikoitua omaisuutta.

Tusk vakuutti, että Puolan hallitus vie loppuun tämän asian, jota hän kuvaa tuskalliseksi uudelleen-yksityistämisprosessiksi. Hän myös painotti, että korvausprosessi jakautuu pitkälle aikajaksolle ja se on rajoitettu, koska sen on oltava rahoituksen kannalta mahdollinen.

Hallituksen ja kansanedustajien toimet kertovat, että Puolassa tuomitaan natsihallinnon lisäksi myös kommunistihallinnon rikolliset toimet. Näinhän myös Euroopan Neuvosto on tehnyt 25.01.2006 resoluutiossaan. Lakialoite kertoo myös, ettei Puolassa yritetä viime sodan seurauksia väkisin painaa maton alle piiloon ja kieltäytyä puhumasta niistä. Käytäntö eri EU-maissa siten eroaa erittäin voimakkaasti toisistaan. Mitenkähän nämä asiat Suomessa olivatkaan? ■

Puolassa ei yritetä viime sodan seurauksia painaa väkisin maton alle.

EIT määräsi Turkin maksamaan suuren vahingonkorvauksen

EUROOPAN IHMISOIKEUSTUOMIOISTUIN on huhtikuussa 2008 määrännyt Turkin maksamaan 835 000 euroa kyproksenkreikkalaiselle pakolaiselle John Demades'ille. Tuomioistuin teki erittäin selväksi, että vahingonkorvaus käsittää ainoastaan sen, ettei pakolainen kykene käyttämään omaisuuttaan tai hyödyntämään sitä.

Erittäin merkittävää päätöksessä on se, että EIT selväkielisesti toteaa, että pakolaiset edelleen omistavat omaisuutensa, vaikka valtanpitäjä alueella on muuttunut.

Vahingonkorvaussummaan ei millään lailla liity omistuksen siirtyminen. EIT:n päätös merkitsee sitä, että ellei Turkki palauta omaisuutta oikealla omistajalle, EIT tulee määräämään uusia vahingonkorvauksia maksettavaksi.

Mielenkiintoisen ennakkotapauksen omistusoikeudesta antoi tapaus Loizidou versus Turkki. Tässä päätöksessä EIT totesi, että kreikkalainen Titina Loizidou edelleen omisti Turkin miehittämässä Kyproksessa olevan kiinteistön.

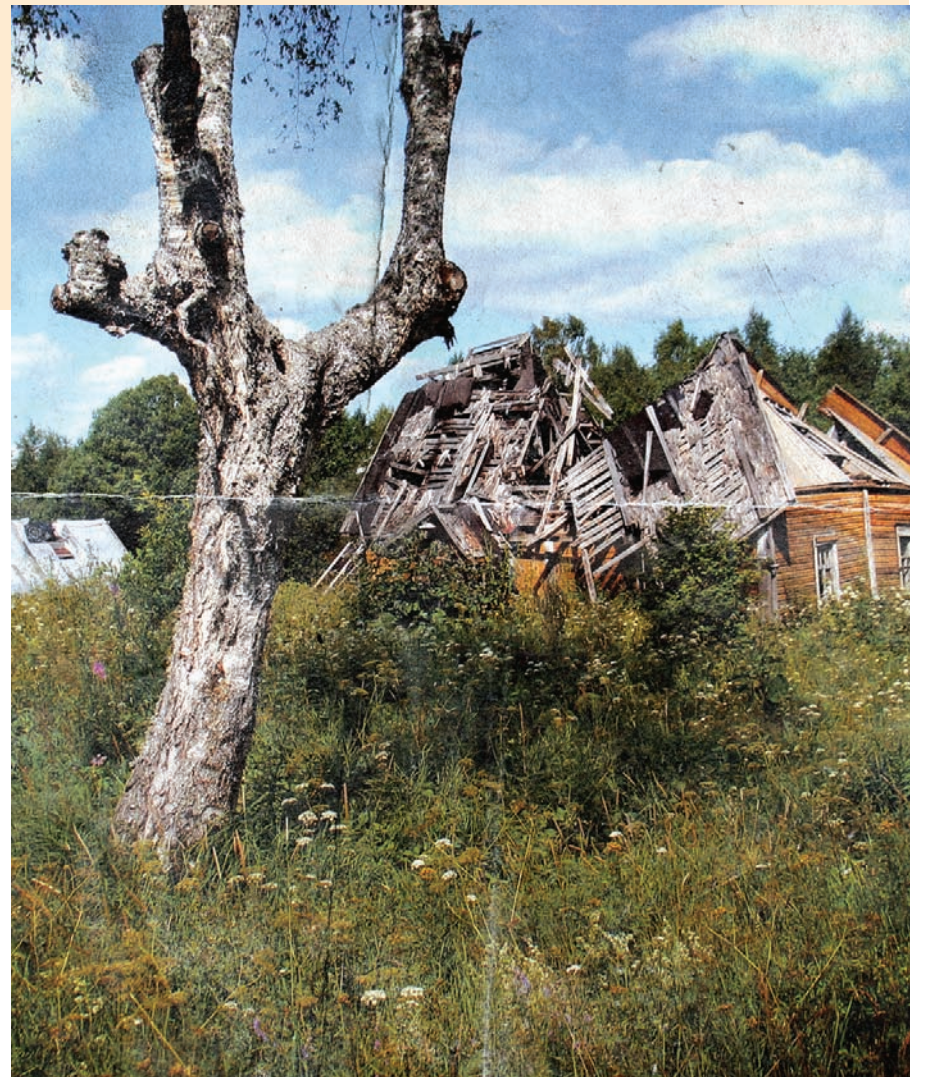
Uusi EIT:n päätös on Loizidou-päätöksen looginen jatke. Maksettavaksi nyt määrätyn vahingonkorvauksen suuruus on hämmästyttävä useita lukijoita. Vaikuttaa siltä,

että EIT haluaa antaa vahvan signaalin siitä, että sen päätöksiä tulee noudattaa.

Päätöksellä voi myös olla liittymäkohta siihen, että Euroopan neuvoston ministerikomitean listalla on yhä enemmän oikeustapauksia, joissa Turkki tahallisesti loukkaa ihmisoikeuksia. Kuinka kauan neuvoston arvovalta kestää sitä, että juttumäärä paisuu, mutta mitään ei tapahdu?

Nämä EIT:n päätökset ovat pakkoluovutettujen alueitten, Karjalan, Sallan, Petsamon, Kuusamon ja Suomenlahden eräiden ulappasaarien suomalaisten oikeudenomistajien kannalta erittäin merkittäviä. Ne vahvistavat kaksi asiaa: korvauksen vahingosta ja omistusoikeuden pysyvyyden. Päätökset merkitsevät, että suomalaisillakin on mahdollisuus hakea Venäjältä vahingonkorvausta siitä, etteivät he ole voineet hyödyntää omaisuuttaan pakkoluovutetulla alueella. Alueet ovat olleet yli 60 vuotta Neuvostoliiton ja Venäjän hallinnassa.

Venäjä ei ole kuulunut siihen ryhmään, joka kiiruhtaisi noudattamaan EIT:n päätöksiä. Useita tuhansia langettavia päätöksiä on noudattamatta. Viime syksynä Venäjää vastaan oli kaikkiaan noin 19 000 juttua. Venäjä

on hävinnyt merkittäviä päätöksiä. Suomen pakkoluovuttamiin alueisiin liittyvät päätökset tulevat olemaan hyvin kiinnostavia. Jos Venäjä aikoo toimia yhteistyössä läntisen maailman kanssa, se joutuu harkitsemaan suhtautumistaan itse ratifioimansa oikeusistuimen päätöksiin.

Tässä yhteydessä herää kysymys siitä, mikä on Suomen valtion ja esim. suomalaisten metsäyhtiöiden osuus tällaisten rikosten suosimisessa. Omaisuuden väärinkäyttö on tapahtunut näiden tahojen tietien ja jopa hyväksymisellä. Kuitenkaan esim. Suomen

valtio ei ole ryhtynyt mihinkään toimenpiteisiin oikeudellisen tai edes neuvotteluihin tilanteen korjaamiseksi.

Suomalaisilta alueilta on vastoin omistajien tahtoa kaadettu pelkästään puita kymmenillä miljardoilla euroilla. Samalla on hyödynnetty voimallaitoksia, peltoja, maanteitä ja kaikkea muuta kiinteää omaisuutta. Lasku näistä voi kohota sangen korkeaksi.

Suomalaisten omistusasia on eri oikeusistuimissa ajanut asianajaja Kari Silvennoinen, joka näillä EIT:n päätöksillä saa merkittävästi tukea esittämilleen oikeuteuille vaatimuksille. ■